

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Зовнішня політика країн пострадянського простору»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Освітня програма 29 «Міжнародні відносини»

Рік навчання 3, семестр 5

Форма здобуття вищої освіти денна, заочна

Кількість кредитів ЄКТС 4

Мова викладання українська

Лектор навчальної дисципліни
Контактна інформація лектора (e-mail)
URL ЕНК на навчальному порталі НУБіП України

Хвіст Вікторія Олексіївна

050-544-68-91

vika_hv@ukr.net

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1754>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В межах вивчення навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн пострадянського простору» є процеси, явища, історичні факти, закономірності й особливості зовнішньої політики країн, що утворилися на пострадянському просторі в період від 1991 р. до наших днів. «Зовнішня політика країн пострадянського простору» як навчальна дисципліна дозволить студентам синтезувати набуті знання у відповідне світосприйняття та високу політичну культуру; формувати власну наукову позицію щодо актуальних зовнішньополітичних проблем сьогодення; розуміти тенденції світового розвитку і закономірностей формування сучасної політичної карти світу; розуміти та аналізувати найважливіші питання зовнішньополітичного розвитку країн пострадянського простору. Основним завданням дисципліни є вивчення історичних, геополітичних, суспільно-економічних, політико-правових, особливостей розвитку країн і регіонів пострадянського простору; формування вміння використовувати інформацію про зовнішньополітичний розвиток країн пострадянського простору у майбутній фаховій роботі.

Компетентності навчальної дисципліни:

інтегральна компетентність (ІК):

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держави.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

Програмні результати навчання (ПРН) ОП:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих Конфліктів.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Години (лекції/ семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1 семестр				
Модуль 1				
Тема 1 Розпад СРСР та структурування пострадянського простору	2/4	Знати причини виникнення відцентрованих тенденцій в СРСР, соціально-економічну, етнокультурну, конфесіональну різноманітність країни; суть соціально-політичної кризи радянського суспільства. Характеризувати процес розпаду СРСР; перехід влади до республіканського керівництва; провал переговорів про новий Союз.	Обговорення питань на семінарському занятті Виконання самостійної роботи в elearn	Семінарське заняття: від 0 до 10 балів Самостійна робота в elearn: від 0 до 10 балів

		<p>Аналізувати наслідки розпаду Радянського Союзу на міжнародній арені; економіко-політичну специфіку пострадянського простору.</p> <p>Мати структуроване уявлення про: основні риси та особливості регіонотворення та формування субрегіонів на пострадянському просторі.</p> <p>Використовувати документальні джерела та літературу.</p>		
<p>Тема 2 Створення та еволюція СНД</p>	2/4	<p>Знати зміст Мінської угоди про СНД та Алма-Атинської декларації.</p> <p>Характеризувати формування основних органів Співдружності в грудні 1991 — 1992 рр.</p> <p>Аналізувати співвідношення багатостороннього та двостороннього співробітництва.</p> <p>Мати структуроване уявлення про: Статут СНД та структуру органів СНД в 1993 — 1999 рр.</p> <p>Використовувати документальні джерела та літературу.</p>	<p>Обговорення питань на семінарському занятті</p> <p>Виконання самостійної роботи в elearn</p>	<p>Семінарське заняття: від 0 до 10 балів</p> <p>Самостійна робота в elearn: від 0 до 10 балів</p>
<p>Тема 3 Зовнішня політика України на пострадянському просторі</p>	2/4	<p>Знати магістральні напрями зовнішньополітичної діяльності України.</p> <p>Характеризувати процес визнання України іноземними державами, встановлення дипломатичних відносин із країнами світу.</p> <p>Аналізувати наслідки ядерного роззброєння для України та системи колективної безпеки.</p> <p>Мати структуроване уявлення про: основні етапи участі України в складі ООН, ОБСЄ та Ради Європи; участь України в міжнародних організаціях пострадянського простору.</p> <p>Використовувати документальні джерела та</p>	<p>Обговорення питань на семінарському занятті</p> <p>Виконання самостійної роботи в elearn</p>	<p>Семінарське заняття: від 0 до 10 балів</p> <p>Самостійна робота в elearn: від 0 до 10 балів</p>

		літературу.		
Тема 4 Особливості геополітичного становища та зовнішньополіт ичних курсів країн пострадянського простору	2/3	Знати основні напрями зовнішньої політики країн пострадянського простору. Характеризувати відносини Росії з державами СНД. Аналізувати відносини з країнами Заходу, США. Мати структуроване уявлення про: сучасні зовнішньополітичні відносини України та країн пострадянського простору. Використовувати документальні джерела та літературу.	Обговорення питань на семінарському занятті Виконання самостійної роботи в elearn	Семінарське заняття: від 0 до 10 балів Самостійна робота в elearn: від 0 до 10 балів
Модульний контроль 1			тести	Модульний контроль в elearn: від 0 до 30 балів
Модуль 2				
Тема 1 Економічне співробітництво пострадянських держав	2/4	Знати основні тенденції розвитку економіки країн СНД в 90-ті рр. ХХ — на поч. ХХІ ст. Характеризувати проблеми економічних зв'язків всередині СНД. Аналізувати економічну інтеграцію у межах СНД. Мати структуроване уявлення про: діяльність економічних організацій (створення, напрями діяльності та принципи функціонування). Використовувати документальні джерела та літературу.	Обговорення питань на семінарському занятті Виконання самостійної роботи в elearn	Семінарське заняття: від 0 до 10 балів Самостійна робота в elearn: від 0 до 10 балів
Тема 2 Проблема безпеки на пострадянському у просторі та військове співробітництво держав СНД	2/4	Знати суть військово-політичного співробітництва країн СНД. Характеризувати оборонну політику та охорону кордонів; Договір про колективну безпеку 1993 р. Аналізувати розвиток двостороннього співробітництва у сфері безпеки та військово-політичного співробітництва з третіми країнами. Мати структуроване уявлення про: напрями співробітництва	Обговорення питань на семінарському занятті Виконання самостійної роботи в elearn	Семінарське заняття: від 0 до 10 балів Самостійна робота в elearn: від 0 до 10 балів

		пострадянських держав у рамках Організації договору про колективну безпеку; проблеми функціонування системи колективної безпеки на пострадянському просторі. Використовувати документальні джерела та літературу.		
Тема 3 Проблеми врегулювання конфліктів на теренах СНД	2/4	Знати специфіку «заморожених конфліктів» в період існування СРСР. Характеризувати спільні риси та закономірності перебігу конфліктів на пострадянському просторі. Аналізувати роль міжнародних та регіональних ініціатив у розбудові миру на теренах СНД; перспективи міжнародно-правового врегулювання конфліктів на пострадянському просторі. Мати структуроване уявлення про: Придністровський конфлікт, війни у Чечні, грузино-абхазький конфлікт, проблему Південної Осетії та інші. Використовувати документальні джерела та літературу.	Обговорення питань на семінарському занятті Виконання самостійної роботи в elearn	Семінарське заняття: від 0 до 10 балів Самостійна робота в elearn: від 0 до 10 балів
Тема 4 Місце країн пострадянського простору в сучасних міжнародних відносинах	2/3	Знати місце регіону в глобалізованому світі. Характеризувати економіко-політичну специфіку пострадянського простору. Аналізувати економічні, політичні, культурні та інші фактори, що об'єднують регіон. Мати структуроване уявлення про: субрегіони пострадянського простору. Використовувати документальні джерела та літературу.	Обговорення питань на семінарському занятті Виконання самостійної роботи в elearn	Семінарське заняття: від 0 до 10 балів Самостійна робота в elearn: від 0 до 10 балів
Модульний контроль 2			тести	Модульний контроль в elearn: від 0 до 30 балів
Всього за 1 семестр				70
Екзамен				30

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). З початком сесії виконання і розміщення завдань припиняється.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Всі додаткові роботи (самостійна робота) повинні виконуватися відповідно до визначених вимог та мати коректні текстові посилання на використану літературу, а також мають бути результатом індивідуальної науково-дослідної роботи з високим (не менше 70 %) відсотком унікальності.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Азійський напрям зовнішньої політики України: проблеми і перспективи. Аналітичні оцінки. – К.: НІСД, 2008. – 222 с.
2. Внутрішні та зовнішні складові формування зовнішньої політики країн пострадянського простору: збірник наукових праць / за заг. ред. А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». К.: 2021. 274 с.
3. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003): Анотована історична хроніка міжнародних відносин / НАН України; Інститут історії України. – К.: Генеза, 2004. – 616с.
4. Інтеграційні виміри трансформації пострадянського простору: монографія за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського; передмова доктора історичних наук, професора, член-кореспондента НАН України А.І. Кудряченка; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К. : ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2020. – 560 с.
5. Лященко Т.М. Трансформація політичних систем в країнах Центральної Азії: національний та регіональний аспекти. – ПІЕНД, 2011. – 288 с.
6. Країни Співдружності Незалежних Держав у сучасних міжнародних відносинах: навчально-методичний комплекс / Плевалко І.Г. – Острог: Національний університет «Острозька академія», 2012. – 232 с.
7. Орлова Т.В. Історія пострадянських країн: підручник / Т.В. Орлова; Київ. Нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: Знання, 2014. – 502 с.
8. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу – 2-е вид., доп. і переробл. /Т.В.Орлова. – К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. – 944 с.

9. Половинська В. В. Зовнішня політика країн СНД [Текст]: навч. посіб. / Половинська В. В.; Київ. міжнар. ун-т. - Київ: КиМУ, 2019. - 442 с.
10. Фесенко М.В. Трансформація сучасної системи міжнародних відносин: концептуальний і прогностичний вимір. – К. : Центр вільної преси, 2008. – 236 с.
11. Центральна Азія: геостратегічний аналіз та перспективні можливості для України: Монографія / Б.О. Парахонський, Ю.В. Павленко, А.З. Гончарук та ін.; / За ред. Б.О. Парахонського. – К. : НІСД, 2001. – 216 с.
12. Чекаленко, Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л. Д. Чекаленко, С. Г. Федуняк; за заг. ред. Л.Д. Чекаленко. — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. — 464 с.
13. Чекаленко Людмила. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем: Навчальний посібник. МА.Кулініч, Н.О.Татаренко, В.Г.Ціватий, за наук. ред. проф. Л.Д.Чекаленко. – К.: ДАУ, 2013. – 628 с.
14. Чекаленко Людмила Д. Зовнішня політика України: Підручник К.: «LAT&K», 2015. – 477 с.